

ГРОШОВІ КОШТИ ЯК ОСНОВНА СКЛАДОВА МОНЕТАРНИХ АКТИВІВ: ЕКОНОМІЧНА ТА ОБЛІКОВА СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ

Досліджено сутність поняття грошових коштів в різних літературних джерелах та запропоновано удосконалене їх визначення. Показано взаємозв'язок між такими поняттями, як "гроші", "готівка", "грошові кошти", "фінансові ресурси" та "грошові активи"

Постановка проблеми. Монетарні активи відносяться до тих особливих категорій, які завжди були найбільш актуальними в економічній думці, так як в процесі грошового руху найбільшою мірою проявляються і реалізуються інтереси суб'єктів ринку. Через монетарні активи, їх функції кожен індивідуум реалізує свої потреби, тому грошова система і визначає взаємозв'язок між виробництвом, обміном, розподілом і споживанням. На основі аналізу поняття "монетарні активи" встановлено, що гроші виражені у різних формах є їх основою. В цьому контексті слід окремо акцентувати увагу на наукових підходах до дефініції грошових коштів та їх еквівалентах, синтезувавши багатовікові дослідження науковців, спрямовані на вивчення цих термінів на макро- та мікроекономічному рівнях. Ця необхідність викликана як тісним взаємозв'язком макро – та мікроекономіки як окремих економічних наук (макрорівень складається з агрегованого мікрорівня), так і самих категорій грошей та грошових коштів.

В економічній літературі можна зустріти багато різноманітних визначень поняття "грошові кошти", для позначення якого у науковому обороті використовується широкий спектр термінів: "гроші", "грошові активи", "готівка", "фінансові ресурси", що призводить до неоднозначне розуміння сутності цих понять та зумовлює проблемні питання в бухгалтерському обліку цих об'єктів.

Метою дослідження є конкретизація сутності грошових коштів як найліквідніших активів підприємства та встановлення взаємозв'язків між поняттями "гроші", "готівка", "грошові кошти", "фінансові ресурси" та "грошові активи".

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженнями сутності понять "грошові кошти" займалися Ю.А. Бабаєв, В.В. Бабіч, П.С. Безруких,

І.Д. Бенько, С.Л. Береза, В.А. Бородін, Т.А. Бутинець, О.С. Височан, Л.Л. Горецька, М. Дерій, Н.В. Дубенко, Т.І. Єфіменко, Т.М. Зарвій, І.П. Комісарова, Л.Н. Котенко, М.Р. Лучко, І.С. Несходовський, Г.В. Осовська, С.М. Остафійчук, С.В. Сагова, Г.А. Стецюк, О.С. Філімоненков, Н.В. Чабанова, Л.В. Чижевська та ін., "гроші" – М.М. Александрова, Ф.Ф. Бутинець, О.Д. Василюк, А.В. Демківський, А.Г. Загородній, Б.С. Івасів, Л.О. Канищенко, Г.Г. Кірейцев, Г.А. Вознюк, С.Ф. Ковальчук, В.А. Коноплицький, О.І. Лаврушин, Л.Ш. Лозовський, С.О. Маслова, В.П. Нестеренко, Е.Б. Стародубцева, Г.І. Філіна, І.В. Форкун, А.А. Чужно, А.І. Щетинін та ін., "готівка" – В.Т. Бусел, Г.Л. Вознюк, О.В. Герасименко, Д.Д. Гордієнко, А.Г. Загородній, Б.А. Карпінський, А.Т. Ковальчук, А.М. Мороз, Г.В. Осовська, М.С. Пушкар та ін., "фінансові ресурси" – М.М. Александрова, М.М. Бердар, Б.О. Белов, І.О. Бланк, О.Д. Василюк, В.С. Гаркушевський, Т.В. Гуйда, Л.М. Єрис, О.В. Єрмошкіна, В.М. Опарін, К.В. Павлюк, Н.О. Рибалко, В.М. Родіонова, А.В. Смоленська, П.А. Стецюк, О.М. Угляренко, І.І. Чунницька та ін.

Незважаючи на вагомий внесок вчених у дослідження сутності грошових коштів та їх еквівалентів, необхідним є поглибити ці дослідження. Зокрема, у зв'язку з появою нових форм платіжних засобів виникає необхідність перегляду складу грошових коштів та їх еквівалентів.

Викладення основного матеріалу. Задля уникнення непорозумінь в практичній діяльності підприємств вважаємо за необхідне детально розглянути сутність вищезазначених понять. В першу чергу, розглянемо трактування поняття "грошові кошти" в нормативних документах (табл. 1).

Таблиця 1. Визначення поняття "грошові кошти" в нормативних документах

Джерело	Визначення
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 "Звіт про рух грошових коштів" [28]	Грошові кошти – готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання
Інструкція "Про проведення контрольних заходів фінансово-господарської діяльності підгалузей, об'єднань, підприємств, установ та організацій системи" [17]	Грошові кошти – виступають як в готівковій, так і в безготівковій формах (перебувають на банківському рахунку і їхній обіг регулюється зобов'язальним правом), можуть бути як національною так і іноземною валютою
Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств [21]	Грошові кошти – готівка, кошти на рахунках у банку та депозити до запитання
Інструкція "Про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України" [16]	Грошові кошти – готівкові кошти в касі та міжбанківські депозити до запитання
Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 "Подання фінансової звітності" [29]	Грошові кошти – готівка, кошти на рахунках в казначействі у банках та депозити до запитання

Отже, усі визначення поняття "грошові кошти", що наведені в нормативних документах сформульовані таким чином, що лише перераховують складові даного поняття. Так, згідно з нормативними документами до грошових коштів слід відносити готівку, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання. Таке формулювання є досить недосконалим та потребує уточнення. На цьому наголошували й інші дослідники, зокрема, С.М. Остафійчук вважає, що так як грошові кошти є абсолютно ліквідними активами, тому до даного поняття не завжди можна віднести абсолютно всі залишки на рахунках в банках, тому що їх ліквідність може сильно відрізнитися від абсолютної [26]. Підтримуємо думку автора, оскільки дійсно не всі кошти на рахунках в банках підприємство може використати в будь-який момент часу. Так, наприклад, якщо підприємство відкрило безвідзивний акредитив, то хоча ці кошти є його власністю, але використати їх в будь-який момент на власні потреби не може, так як зобов'язалося

перерахувати їх іншому підприємству, на користь якого відкрито цей акредитив. У зв'язку з цим, такі кошти не можна вважати абсолютно ліквідними активами підприємства та відносити до грошових коштів.

Поряд з тим, не можна однозначно сказати, що до поняття "грошові кошти" слід включати тільки кошти на поточних рахунках у банківських установах, а кошти на інших рахунках в банках не слід включати. Так, кошти, що знаходяться на чекових книжках, банківських картках, які також вважаються коштами на інших рахунках в банках, підприємство може використати в будь-який момент часу, тому вони також є абсолютно ліквідними та належать до грошових коштів підприємства. У зв'язку з цим, точно визначити склад грошових коштів суб'єкта господарювання на практиці буває дуже важко. Розглянемо підходи до трактування поняття "грошові кошти" в економічній літературі (рис. 1).

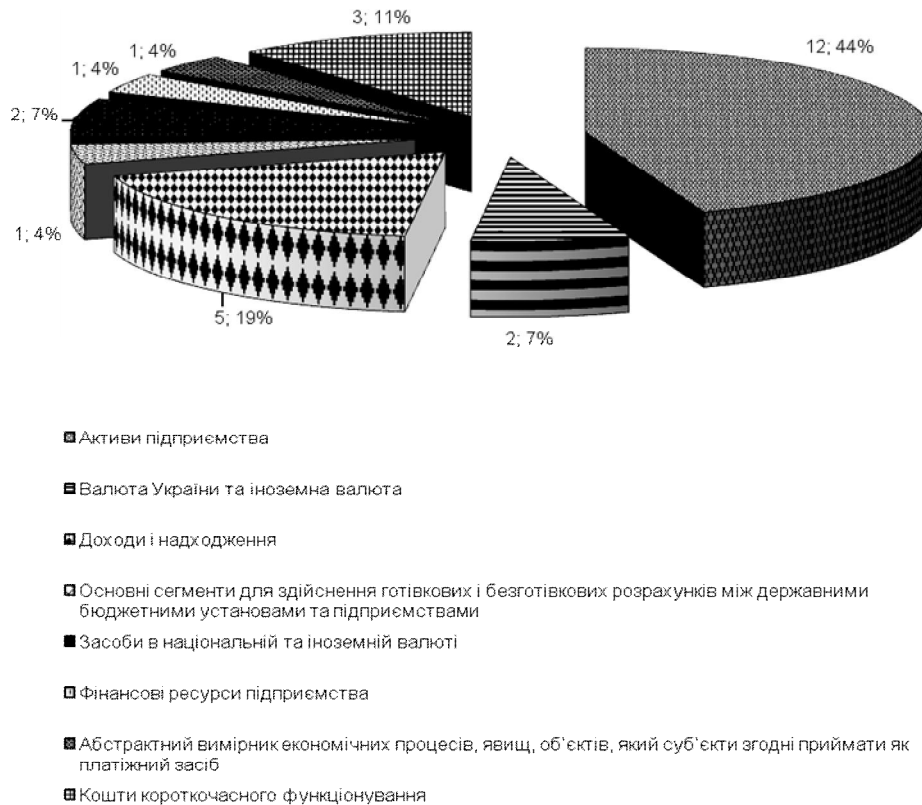

Рис 1. Підходи до трактування поняття "грошові кошти"

Ознайомлення з теоретичними та методологічними напрацюваннями зарубіжних і вітчизняних економістів свідчать про відсутність єдиного, загальноприйнятого визначення поняття "грошові кошти". Більшість авторів трактують грошові кошти як активи підприємства (12 авторів або 44 %, дехто з них наголошує на тому, що грошові кошти є найліквіднішими активами). Не можна не погодитися з такою думкою, оскільки дійсно вони можуть у будь-який момент часу бути використані для здійснення розрахунків, але вважаємо, що таке визначення не відображає в повній мірі сутності досліджуваного поняття.

Друга група авторів (Дубенко Н.В. [12], Завадський Й.С. [15], Мороз А.М. [2], Осовська Г.В. [25], Юркевич О.О. [15]) вважають грошові кошти – доходами та надходженнями (5 авторів або 19%). Вважаємо, що не доцільно застосовувати такий підхід, тому що грошові кошти можуть виступати не тільки у формі доходів та надходжень, але й у формі витрачання.

Чацких Е.Д., Лисюк А.М. та Михайлова Т.П. [33] під грошовими коштами розуміють кошти короткочасного функціонування. Вважаємо, що таке визначення є не чітким та не характеризує в повній мірі сутності досліджуваного поняття. Крім того, в економічній літературі можна зустріти й інші визначення грошових коштів. Так, наприклад, В.В. Бабіч, С.В. Сагова [1] зазначають, що під грошовими коштами слід розуміти валюту України та іноземну валюту; М. Дерій [10] – основні сегменти для здійснення готівкових і безготівкових розрахунків між державними бюджетними установами та підприємствами; С.К. Єгорова,

К.Я. Денісова [13] – засоби в національній та іноземній валюті; О.П. Козлова [18] – фінансові ресурси підприємства; І.С. Несходовський [24] – абстрактний вимірник економічних процесів, явищ, об'єктів, який суб'єкти згодні приймати як платіжний засіб.

Сама логіка формулювання понять вимагає, щоб воно було коротким, лаконічним та зрозумілим за своїм змістом, що не можна сказати про вищенаведені підходи до трактування грошових коштів. Так, якщо виходити з цих визначень, то виникає питання, що слід розуміти під такими поняттями, як сегменти, засоби, фінансові ресурси та абстрактні вимірники, що досить ускладнює розуміння досліджуваного поняття.

Значна частина авторів (56 авторів або 70 %) у визначенні грошових коштів перераховують складові цього поняття. Так, наприклад, Ф.Ф. Бутинець [6], Л.Л. Горецька [8], О.М. Губачова [9], С.І. Мельник [9] зазначають: "грошові кошти – готівка, кошти на рахунках в банках і депозити до запитання"; В.І. Єфіменко, Л.І. Лук'яненко [14] – "грошові кошти – це готівка, яка зберігається на підприємстві, гроші в банках (на рахунках); банківські векселі, грошові чеки та перекази від клієнтів"; Н.П. Кондраков [19] – "грошові кошти – це кошти в касі у вигляді готівки та грошових документів, на рахунках в банках, в виставлених акредитивах та відкритих особистих рахунках, чекових книжках тощо".

Неоднозначність підходів до визначення складових грошових коштів зумовлює необхідність їх детального дослідження (рис. 2).

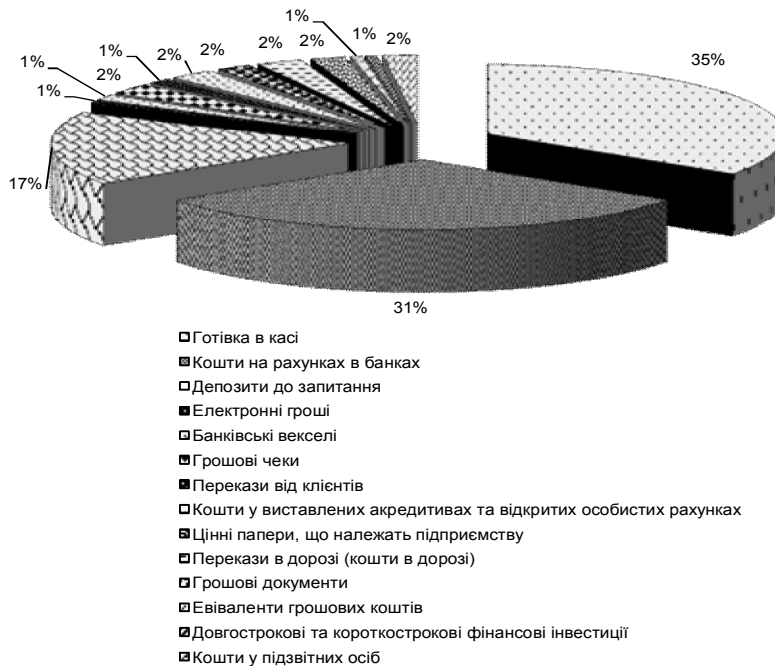

Рис. 2. Складові поняття "грошові кошти"

Отже, на основі проведеного дослідження можна сказати, що основними складовими поняття "грошові кошти" є готівка в касі, кошти на рахунках в банках та депозити до запитання, що пов'язано в першу чергу з тим, що так визначено нормативними документами. Крім того, О.С. Височан [7] вважає, що до складу грошових коштів слід також відносити і електронні гроші. Вважаємо, що електронні гроші, емітовані в закрито циркулюючих системах, не доречно відносити до грошей, оскільки вони є титульними знаками, які відображають грошову форму певної валюти. Проте, електронні гроші, які будуть емітуватися у відкрито циркулюючій системі, матимуть ті ж характеристики, що й готівка, тобто, будуть виконувати повноцінну роль засобу платежу, обміну і накопичення. Відтак, можемо уже зараз вважати електронні гроші, випущені у відкрито циркулюючих системах, реальними грошима [11].

Єфіменко В.І. та Лук'яненко Л.І. [14] дотримуються думки, що до складу грошових коштів можна також віднести й банківські векселі. Вексель – письмове боргове зобов'язання встановленої законом форми, що видається позичальником (векселедавцем) кредитору (векселедержателю), яке надає останньому право вимагати від позичальника сплати до визначеного терміну суми грошей, зазначеної у векселі [3]. Виходячи із визначення поняття "вексель" вважаємо, що не слід банківські векселі відносити до складу грошових коштів, оскільки отримати грошові кошти в обмін на вексель можна лише в чітко визначений строк або ж в момент його продажу, що призведе до втрати частини коштів. Таким чином, не можна сказати, що банківські векселі характеризуються абсолютною ліквідністю та відповідно не відносяться до складу грошових коштів.

Єфіменко В.І., Лук'яненко Л.І. [14], Кондраков Н.П. [19], Ларионов О.Д. [4] до грошових коштів відносять грошові чеки. Вважаємо, що грошовий чек не слід включати до грошових коштів, через те, що чек – це вид цінного паперу, грошовий документ суворо встановленої форми, що містить нічим не обумовлений наказ власника рахунку (чекодавця) у кредитному закладі про виплату

певній особі або пред'явнику чека зазначеної в ньому суми [3], тобто ці кошти підприємство вже зобов'язане виплатити на користь іншого суб'єкта господарювання. Тоді, як кошти, що знаходяться на спеціальних рахунках, які відкриті для таких розрахунків, слід вважати грошовими коштами підприємства.

Конопліцький В.А. [20], Філіна Т.І. [20] та Пошерстник Н.В. [30] вважають, що до складу грошових коштів слід віднести цінні папери, що належать підприємству; О.Д. Ларионов [4], Г.В. Нашкерська [23], Г.В. Папковська [5] – грошові документи; Г.В. Нашкерська [23] – евіваленти грошових коштів; Г.В. Папковська [5] – довгострокові та короткострокові фінансові інвестиції. Вважаємо, що такі складові не відповідають головній ознаці грошових коштів – абсолютна ліквідність. Крім того, на нашу думку, недоцільно до складу грошових коштів відносити і кошти у підзвітних осіб, як це роблять А.М. Поддєрьогін [27], Г.А. Стецюк [31], О.С. Філімонов [32]. Враховуючи те, що кошти, які знаходяться у підзвітних осіб, видані їм на чітко встановлені цілі та будуть витрачені найближчим часом, тому фактично їх не можна відносити до грошових коштів. На наш погляд, недоцільно до складу грошових коштів відносити також і перекази від клієнтів, які включають В.І.Єфіменко та Л.І.Лук'яненко [14], оскільки вони лише характеризують джерело надходження грошових коштів. Проте, підтримуємо думку таких дослідників, як А.М.Лисюк [33], О.Д. Ларионов [4], Т.П. Михайлова [33], Г.В. Папковська [5], Е.Д. Чацких [33] про необхідність віднесення до грошових коштів переказів в дорозі (кошти в дорозі).

Отже, вважаємо, що грошові кошти як найліквідніші активи підприємства повинні включати наступні складові: готівку в касі; кошти на рахунках в банках (на поточному рахунку та частина коштів на інших рахунках, наприклад, рахунки відкриті для розрахунків за чеками); електронні гроші, які емітуються у відкрито циркулюючій системі; депозити до запитання та кошти в дорозі.

З метою кращого розуміння сутності досліджуваних понять необхідно встановити взаємозв'язок між ними (рис. 3).

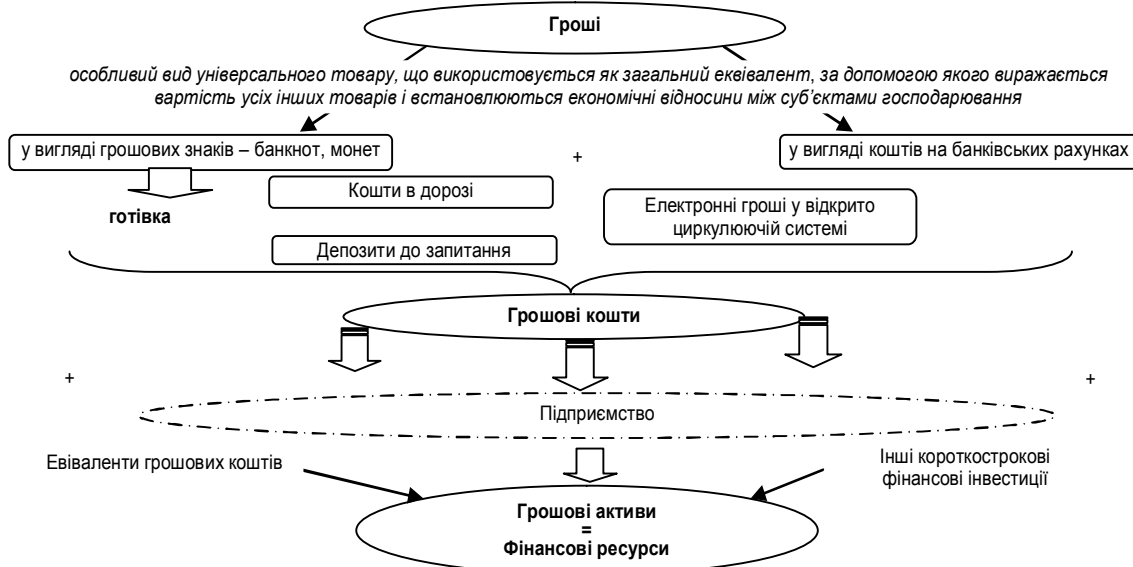

Рис. 3. Взаємозв'язок понять "гроші", "готівка", "грошові кошти", "фінансові ресурси" та "грошові активи"

Отже, вважаємо, що під поняттям "гроші" слід розуміти особливий вид універсального товару, що використовується як загальний еквівалент, за допомогою якого виражається вартість усіх інших товарів і встановлюються економічні відносини між суб'єктами господарювання. Гроші існують у двох формах: 1) у вигляді грошових знаків – банкнот, монет (готівка); 2) у вигляді коштів на банківських рахунках. Якщо ж до готівки в касі підприємства та коштів на банківських рахунках додати депозити до запитання, кошти в дорозі та електронні гроші у відкрито циркулюючій системі, то утвориться поняття "грошові кошти". Крім того, сукупність таких понять, як грошові кошти, еквіваленти грошових коштів та інші короткострокові фінансові інвестиції формують грошові активи підприємства. Поняття

"фінансові ресурси", яке застосовується в сфері економіки є аналогом поняття "грошові активи", яке застосовується в бухгалтерському обліку.

Для більш наукового розуміння сутності понять "гроші", "грошові кошти", "грошові потоки", "готівка", "фінансові ресурси", на нашу думку, слід чітко розуміти філософські основи в частині категорій, термінів та понять.

Вважаємо, що термін – це слово, що окреслює поняття та фіксує його. В свою чергу, поняття узагальнює та розділяє терміни, відображає суттєві ознаки для глибшого пізнання предмету, явища, процесу тощо. Сукупність понять, згуртованих за певними ознаками, формують категорії, які дають можливість розуміння дійсності у навколишньому середовищі (рис. 4).

Навколишнє середовище

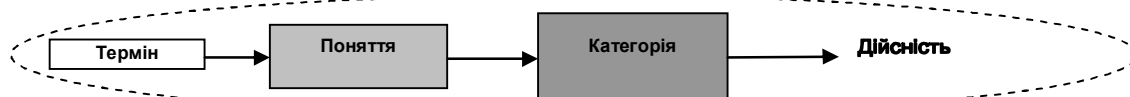

Рис. 4. Значення категорій для розуміння дійсності

Кожна наука оперує поняттями різного ступеня узагальнення і значущості, але фундамент кожної з наук складають головні поняття – категорії. Бухгалтерський облік не є виключенням та оперує різними поняттями, як власними, так і запозиченими з інших наук. Вважаємо, що

поняття, які не є запозиченими з інших наук та застосовуються суто в бухгалтерському обліку є категоріями бухгалтерського обліку як науки. Вважаємо, що категорією бухгалтерського обліку в досліджуваному питанні є "грошові активи" (рис. 5).

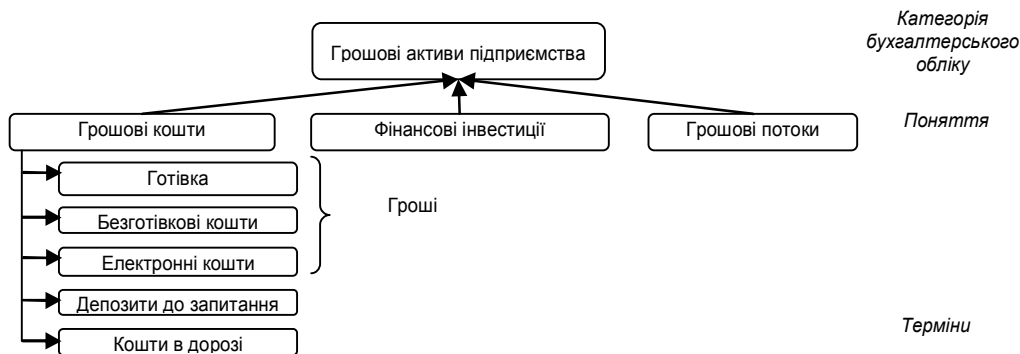

Рис. 5. Формування грошових активів як категорії бухгалтерського обліку

На рис. 5 зображено схему формування категорії "грошові активи" в бухгалтерському обліку. Так, терміни "готівка" та "безготівкові кошти" в сукупності формують більш загальний термін "гроші". Якщо ж до них додати такі терміни як електронні гроші, депозити до запитання та

кошти в дорозі, то утвориться поняття "грошові кошти". Також до понять, які застосовуються в бухгалтерському обліку слід віднести "фінансові інвестиції" та "грошові потоки", які в сукупності утворюють категорію бухгалтерського обліку "грошові активи".

Висновки та перспективи подальших досліджень. На основі аналізу економічної літератури встановлено, що для відображення сутності поняття "грошові кошти" в науковому обороті використовується широкий спектр термінів: "гроші", "грошові активи", "готівка", "фінансові ресурси", що призводить до неоднозначного розуміння сутності цих понять та зумовлює проблемні питання в бухгалтерському обліку таких об'єктів. З метою вирішення даної проблеми встановлено взаємозв'язки між вищезазначеними поняттями та обґрунтовано, що грошові кошти є поняттям бухгалтерського обліку, яке відображає найліквідніші активи підприємства та включає готівку в касі; кошти на рахунках в банках (на поточному рахунку та частина коштів на інших рахунках, наприклад, рахунки відкриті для розрахунків за чеками); електронні гроші, які емітуються у відкрито циркулюючій системі; депозити до запитання та кошти в дорозі. Подальші дослідження доцільно спрямувати на вивчення питань бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю складових монетарних активів.

Список використаної літератури:

1. *Бабіч В.В.* Фінансовий облік (облік активів): навч. посіб. / В.В. Бабіч, С.В. Сагова. – К.: КНЕУ, 2006. – 282 с.
2. Банківська енциклопедія / [під ред. Мороза А.М.]. – К.: Ельстон, 1993. – 327 с. 2. Большой бухгалтерский словарь [Електронний ресурс] / [под редакцией А.Н. Азриляна]. – М.: Институт новой экономики, 1999. – Режим доступу: http://buhgalterskiy_slovar.academic.ru/2141/%D0%92%D0%95%D0%9A%D0%A1%D0%95%D0%9B%D0%AC.
3. Бухгалтерский учет / [под ред. А.Д. Ларионова]. – М.: "Проспект", 1998. – 392 с.
4. Бухгалтерський облік: історичний аспект. Результати дисертаційних досліджень Житомирської наукової бухгалтерської школи: монографія / [за ред. Ф.Ф. Бутинця]. – Житомир, 2006. – 620 с.
5. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності "Облік і аудит" вищих навчальних закладів [Бутинець Ф.Ф. та ін.]; під заг. ред. Ф.Ф. Бутинця. – [8-ме вид., доп. і перероб.]. – Житомир: ПП "Рута", 2009. – 912 с.
6. *Височан О.С.* Облік і контроль грошових коштів та їх еквівалентів: теорія, методика, організація: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09 "Бухгалтерський облік, аналіз та аудит" [Електронний ресурс] / О.С. Височан. – К., 2009. – 23 с. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/ard/2006/06iompak.zip>.
7. *Горецька Л.Л.* Питання відображення в обліку грошових коштів та дебіторської заборгованості в практиці зарубіжних країн / Л.Л. Горецька // Вісник ЖІТІ. – 2001. – № 17. – С. 15-21.
8. *Губачова О.М.* Облік у зарубіжних країнах / О.М. Губачова, С.І. Мельник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 432 с.
9. *Дерій М.* Дефініції "грошові кошти" і "грошові потоки": відмінності та взаємозв'язок [Електронний ресурс] / М. Дерій // Економічний аналіз. – 2010. – Випуск 6. – С. 60-64. – Режим доступу до журн.: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ecan/2010_6/pdf/deriy.pdf.
10. *Дзямуч М.І.* Сутність електронних грошей в сучасній фінансовій системі [Електронний ресурс] / М.І. Дзямуч // Економічні науки. – Серія "Облік і фінанси". – 2010. – Випуск 7 (25). – Ч. 4. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/en_oif/2010_7_4/18.pdf.
11. *Дубенко Н.В.* Бухгалтерський облік і контроль грошових коштів та розрахунків на державних підприємствах Міністерства аграрної політики України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04 "Бухгалтерський облік, аналіз і аудит" [Електронний ресурс] / Н.В. Дубенко. – К., 2006. – 19 с. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/ard/2006/06dnvapu.zip>.
12. *Егорова С.К.* Основы бухгалтерского учета в сферах сервиса: учебное пособие / С.К. Егорова, К.Я. Денисова; под ред. проф. С.К. Егоровой. – М.: Юристъ, 2000. – 382 с.
13. *Єфіменко В.І.* Облік у зарубіжних країнах: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / В.І. Єфіменко, Л.І. Лук'яненко; за ред. В.І. Єфіменка. – К.: КНЕУ, 2005. – 211 с.
14. *Завадський Й.С.* Словник економічних термінів: менеджмент, маркетинг, підприємництво / Й.С. Завадський, Т.В. Осовська, О.О. Юркевич. – Житомир, ЖІТІ, 1999. – 444 с.
15. Інструкція "Про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України", затверджена постановою Правління Національного банку України від 27.12.2007 р. № 480 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0032-08>.
16. Інструкція "Про проведення контрольних заходів фінансово-господарської діяльності підгалузей, об'єднань, підприємств, установ та організацій системи Міністерства транспорту та зв'язку України" від 28.03.2006 р. № 275 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0275650-06>.
17. *Козлова Е.П.* Бухгалтерский учет в организациях / Е.П. Козлова, Т.Н. Бабченко, Е.Н. Галанина. – [3-е изд., перераб. и доп.]. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 752 с.
18. *Кондраков Н.П.* Бухгалтерский учет: учебное пособие / Н.П. Кондраков. – [3-е изд., перераб. и доп.]. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 635 с.
19. *Коноплицький В.А.* Економічний словник. Тлумачно-термінологічний / В.А. Коноплицький, Т.І. Філіна. – К.: КНТ, 2007. – 580 с.
20. Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств від 28.07.2006 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=n0005626-06>.
21. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 "Подання фінансової звітності", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2010 р. № 1629 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0103-10>.
22. *Нашкєрська Г.В.* Бухгалтерський облік: навчальний посібник / Г.В. Нашкєрська. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 464 с.
23. *Нєсходовський І.С.* Облік грошових коштів та контроль їх виконання в підприємствах торгівлі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.00.09 "Бухгалтерський облік, аналіз та аудит" [Електронний ресурс] / І.С. Нєсходовський. – К., 2009. – 20 с. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/ard/2009/09nisvpt.zip>.
24. *Осовська Г.В.* Економічний словник / Г.В. Осовська, О.О. Юркевич, Й.С. Завадська. – К.: Кондор, 2007. – 358 с.
25. *Остафійчук С.М.* Грошові кошти та їх еквіваленти – найліквідніші активи підприємства / С.М. Остафійчук // Науковий вісник Ужгородського університету 2011. – С. 215-220.
26. *Поддєрьогін А.М.* Фінанси підприємств: підручник. / А.М. Поддєрьогін. – [3-те вид., перероб. та доп.]. – К.: КНЕУ, 2001. – 460 с.
27. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 "Звіт про рух грошових коштів", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. № 87 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0398-99>.
28. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 "Подання фінансової звітності" від 28.12.2009 р. № 1541 [Електронний ресурс] – Режим доступу.
29. *Пошєрстник Н.В.* Бухгалтерський учет на современном предприятии: учеб.-практ. пособие / Н.В. Пошєрстник. – М.: ТК Велби. – Издательство Проспект. – 2007. – 552 с.
30. *Стецюк П.А.* Грошові потоки в декомпозиції фінансування економічного розвитку агроформувань / П.А. Стецюк // Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2010. – № 1. – С. 3-6.
31. *Філімоненков О.С.* Фінанси підприємств: навчальний посібник / О.С. Філімоненков. – [2-ге вид., допов. і перероб.]. – К.: МАУП, 2004. – 328 с.
32. *Чацких Е.Д., Лысюк А.Н., Михайлова Т.П.* – М.: Сталкер, 1997 – 572 с.

СКОРОБОГАТОВА Вікторія Вікторівна – кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри обліку та аудиту Керченського державного морського технологічного університету.

Наукові інтереси:

– проблеми бухгалтерського обліку та контролю монетарних активів.

Стаття надійшла до редакції: 09.03.12 р.